

สรุป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๔๕/๒๕๖๐	พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสมชาย คุณปลื้ม	ผู้คัดค้านที่ ๑
	นางสตีลหรือยุพิน คุณปลื้ม	ผู้คัดค้านที่ ๒
	นางสาวจิราภรณ์ คุณปลื้ม	ผู้คัดค้านที่ ๓

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

คดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า คดีสืบเนื่องมาจากศาลจังหวัดชลบุรีมีคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ ๒๒๙๕/๒๕๕๐ หมายเลขแดงที่ ๘๔๓/๒๕๕๖ และศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษาแก้ว่า ผู้คัดค้านที่ ๑ มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ ประกอบมาตรา ๘๖ ฐานเป็นผู้สนับสนุนให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติต่อหน้าที่โดยมิชอบตาม มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และ ฐานให้สินบนแก่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๕๔ ให้ลงโทษจำคุก จากกรณีและผู้คัดค้านที่ ๑ ร่วมกับพวกนำที่ดิน ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเนื้อที่ ๑๔๐ ไร่ ขายให้แก่เมืองพิทยาในราคาไร่ละ ๖๖๘,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๙๓,๕๒๐,๐๐๐ บาท สำนักงาน ปปง. จึงดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินหรือธุรกรรมของผู้คัดค้านที่ ๑ กับพวก และผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวแล้ว กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้คัดค้านที่ ๑ กับพวก เป็นผู้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓(๕) และได้ไปซึ่งเงินและทรัพย์สินจากการกระทำ ความผิดนั้นเป็นเงินฝากในบัญชีเงินฝากของธนาคารต่างๆ รวม ๒๙ รายการ ขอให้ศาลมีคำสั่งว่าทรัพย์สิน เงินฝากทั้ง ๒๙ บัญชี มูลค่ารวม ๓๐,๑๓๖,๔๑๘.๐๕ บาท พร้อมดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของ แผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

ศาลชั้นต้นนัดไต่สวนและประกาศตามกฎหมายแล้ว

ผู้คัดค้านทั้งสามยื่นคำร้องคัดค้าน ขอให้ยกคำร้อง

ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้ว มีคำสั่งให้เงินฝากในบัญชีทรัพย์สินลำดับที่ ๑ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๖ ถึงที่ ๘ ที่ ๑๑ ที่ ๑๔ ที่ ๑๕ ที่ ๒๑ และที่ ๒๗ รวม ๑๑ บัญชี ตามบัญชีทรัพย์สินเอกสารหมาย ร.๑๕ พร้อมดอกผล ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง คำขออื่นให้ยก ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

ผู้ร้องและผู้คัดค้านทั้งสามอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้เงินฝากในบัญชีทรัพย์สินลำดับที่ ๒ ที่ ๕ และที่ ๑๖ ถึงที่ ๑๙ รวม ๖ บัญชี ตามบัญชีทรัพย์สินเอกสารหมาย ร.๑๕ พร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนคำขอให้เงินฝาก ในบัญชีทรัพย์สินลำดับที่ ๑๑ ที่ ๑๔ และที่ ๒๑ พร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดินให้ยก นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตาม คำสั่งศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ

ผู้ร้องและผู้คัดค้านทั้งสามฎีกา

มีประเด็นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสามในประการแรกว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับย้อนหลังแก่ทรัพย์สินของผู้คัดค้านทั้งสามที่ได้มาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับหรือไม่

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่กำหนดทั้งความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งมีโทษทางอาญาและมาตรการทางแพ่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลและศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน แม้ว่าคำร้องขอดังกล่าวจะสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดอาญามูลฐาน กล่าวคือต้องเกิดการกระทำความผิดมูลฐานขึ้น แต่มาตรการทางแพ่งก็ไม่ผูกติดกับคดีอาญาแยกออกจากกันต่างหาก โดยความผิดและโทษทางอาญามุ่งบังคับแก่ตัวบุคคล ส่วนมาตรการทางแพ่งมุ่งบังคับแก่ตัวทรัพย์สินซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดมูลฐาน เพราะถึงอย่างไรทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ไม่เป็นของผู้กระทำความผิดผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ใด เพื่อตัดวงจรการกระทำความผิดมิให้นำทรัพย์สินไปใช้สนับสนุนการก่ออาชญากรรมต่อไป ดังนั้น แม้เจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินไม่ได้ร่วมกระทำความผิดไม่ได้ถูกฟ้อง และได้ทรัพย์สินนั้นมาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน (ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดอยู่ก่อนแล้ว) ก่อนพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับก็ใช้มาตรการให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และมาตรการดังกล่าวก็มีใช้โทษทางอาญาจึงมีผลใช้บังคับย้อนหลังได้ฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสามในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ประเด็นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสามในประการที่สองมีว่า มติที่ประชุมคณะกรรมการตุลาการครั้งที่ ๓๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๘ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ใช้บังคับในขณะนั้น บัญญัติให้คณะกรรมการตุลาการประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นประธานกรรมการ และผู้ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่งตั้งจำนวน ๔ คน เป็นกรรมการ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง ซึ่งมาตรา ๓๓ บัญญัติให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประชุมของคณะกรรมการตุลาการด้วย บัญญัติว่า ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ดังนั้น เมื่อองค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มีเพียงประธานกรรมการและกรรมการ หากได้มีรองประธานกรรมการด้วยไม่ ทั้งไม่มีบทบัญญัติว่าในกรณีที่ประธานกรรมการหมดวาระการดำรงตำแหน่ง ให้รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินรักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นประธานที่ประชุมแทนแต่อย่างใด การที่พลตำรวจตรีพิรพันธุ์ เปรมภูติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นประธานกรรมการของคณะกรรมการตุลาการหมดวาระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้และกรรมการซึ่งมาประชุมมีมติเลือกนายไพจิตร ปุญญพันธ์ กรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม จึงเป็นการปฏิบัติชอบด้วยมาตรา ๒๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่ใช้บังคับในขณะนั้นแล้ว การประชุมของคณะกรรมการตุลาการและมติที่ประชุมครั้งที่ ๓๒/๒๕๔๘ รวมคำสั่งคณะกรรมการตุลาการที่ให้ยึดและ

อายุทรัพย์สินของผู้คัดค้านทั้งสามซึ่งออกตามมติดังกล่าวจึงขอด้วยกฎหมายแล้ว ฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสามในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ประเด็นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสามในประการที่สามว่าผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะคณะกรรมการธุรกรรมปฏิบัติไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ในคำคัดค้านเพิ่มเติมของผู้คัดค้านทั้งสามปรากฏข้อต่อสู้เพียงว่า คำร้องของผู้ร้องไม่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และผู้คัดค้านที่ ๓ มิได้รับโอนทรัพย์สินใดมาจากจำเลยในคดีอาญา ผู้คัดค้านทั้งสามเป็นเจ้าของที่แท้จริง ซึ่งได้มาโดยสุจริต มิได้ต่อสู้เลยว่าการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้คัดค้านทั้งสามไว้ชั่วคราวตามที่คณะกรรมการธุรกรรมมีมติและคำสั่งไม่มีการพิจารณาว่าทรัพย์สินใดเกี่ยวกับการกระทำความผิดอย่างไร และไม่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้น คณะกรรมการธุรกรรมจึงไม่มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว และผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องของคดีนี้ ที่ผู้คัดค้านทั้งสามนำสืบจึงเป็นการนำสืบนอกประเด็นในคำคัดค้าน และการที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์วินิจฉัยให้จึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๕, ๑๔๒ วรรคหนึ่ง, ๑๘๕ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๙ ศาลฎีกาจึงไม่วินิจฉัยให้ส่วนข้อต่อสู้ตามคำคัดค้านเพิ่มเติมข้างต้น ผู้ร้องได้บรรยายมาในคำร้องแล้วว่า กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินซึ่งเป็นเงินฝากในบัญชีเงินฝากของธนาคารต่างๆ ของผู้คัดค้านทั้งสามเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงเป็นประเด็นข้อพิพาทที่ศาลจะวินิจฉัยในปัญหาประการต่อไปว่า ทรัพย์สินของผู้คัดค้านทั้งสามที่ถูกคณะกรรมการธุรกรรมหรือศาลสั่งยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่

ประเด็นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้อง ทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ ๓ ลำดับที่ ๓ ลำดับที่ ๙ ถึงที่ ๑๔ ที่ ๒๐ ถึงที่ ๒๖ ที่ ๒๘ และที่ ๒๙ พร้อมดอกผล เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งต้องตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ และตามฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสามในประการสุดท้ายว่า ที่ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ ๒ ลำดับที่ ๓ ถึงที่ ๗ และที่ ๑๖ ถึงที่ ๑๘ และทรัพย์สินที่ผู้คัดค้านที่ ๒ และที่ ๓ เป็นเจ้าของรวม ลำดับที่ ๒ ที่ ๘ และที่ ๑๙ ตกเป็นของแผ่นดิน ชอบหรือไม่ ซึ่งเห็นสมควรวินิจฉัยไปพร้อมกัน

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้คัดค้านที่ ๑ เป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน ผู้คัดค้านที่ ๒ เป็นภริยา ส่วนผู้คัดค้านที่ ๓ เป็นบุตร ดังนั้น ผู้คัดค้านที่ ๒ และที่ ๓ จึงเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน กรณีต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๕๑ วรรคสอง (เดิม) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ใช้บังคับในขณะที่ยื่นคำร้อง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาทรัพย์สินตามคำร้องของผู้คัดค้านที่ ๒ และที่ ๓ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ภาระการพิสูจน์จึงตกแก่ผู้คัดค้านที่ ๒ และที่ ๓ ที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง (๑) (๒)

ซึ่งศาลฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นว่าทรัพย์สินลำดับที่ ๒ ถึงที่ ๙ ที่ ๑๑ ที่ ๑๒ ที่ ๑๔ ที่ ๑๖ ที่ ๑๗ ที่ ๒๑ ที่ ๒๒ ที่ ๒๓ ที่ ๒๖ เป็นกรณีที่ผู้คัดค้านที่ ๒ และที่ ๓ ไม่อาจแสดงให้เห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษานั้น ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วยบางส่วน ฎีกาของผู้ร้องฟังขึ้นบางส่วน ฎีกาของผู้คัดค้านที่ ๓ ฟังไม่ขึ้น

อนึ่ง ที่ศาลล่างทั้งสองมีคำสั่งและคำพิพากษายกคำขอให้ทรัพย์สินลำดับที่ ๑๓ ที่ ๒๐ ที่ ๒๕ ที่ ๒๘ และที่ ๒๙ พร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดิน โดยมีได้มีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑/๑ วรรคหนึ่ง นั้น เป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาเห็นสมควรแก้ไข

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้เงินฝากในบัญชีทรัพย์สินลำดับที่ ๙ ถึงที่ ๑๒ ที่ ๑๔ ที่ ๒๑ ถึงที่ ๒๔ และที่ ๒๖ รวม ๑๐ บัญชี ตามบัญชีทรัพย์สินเอกสารหมาย ร.๑๕ พร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดินเสียด้วย และให้คืนทรัพย์สินลำดับที่ ๑๓ ที่ ๒๐ ที่ ๒๕ ที่ ๒๘ และที่ ๒๙ พร้อมดอกผลแก่ผู้คัดค้านที่ ๓ นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ